

Rådssocialisme en fare for udeleligt demokrati ³⁹⁸⁻⁸²

Den socialistiske fortrydelsesret bliver let en fiktion i overgangsperioden frem til det færdige socialistiske samfund

AF HANS
JØRGEN VODSGÅRD

I INFORMATION den 9.8. fremlægger Steen Folke en bredt favnende fremstilling af rådssocialismen, som en udvidelse af demokratiet. Bl.a. som et svar på min kritik den 3.6. af rådsstrategien som værende demokratisk set ulden.

Min kritik havde, som Folke nævner, to hovedlinjer: dels en belysning af demokratiske og administrative problemer dels den mere overordnede indvending mod rådsdemokratiet, at det ikke kan og skal gælde for alle — at det m.a.o. bryder med det udelelige demokratis principper, fordi det kun omfatter de folk, som er tilsluttet arbejder- og beboerrådene i basis, og følgelig vil udelukke både borgerskabet, småborgerskabet og for den sags skyld også marginalgrupper, såsom ældre,

syge og vagabonderende arbejdssky. En udelukkelse, der ikke er nogen tilfældighed ved rådsorganiseringen, men bunder i at denne udgør en bevægelsesform for proletariatets diktatur.

Denne kritik afviser Folke som misforstået. For disse socialgruppers udelukkelse fra

KOMMENTAR

rådsdemokratiet udgør intet demokratisk problem, idet »rådsdemokratiets forudsætning er, at der er tale om et socialistisk samfund«, og her er disse socialgrupper ophørt med at eksistere og har følgelig ikke brug for demokratiske rettigheder.

Umiddelbart tyder denne »sære enkle« afvisning af min kritik på, at vi har talt forbi hinanden. Til forskel fra mig mener Folke åbenbart, at det rådssocialistiske demokrati vedrører det langsigtede mål og herved først kommer på tale efter den socialistiske overgang til den højere kommunistiske fase.

Det er i sig selv en noget uortodoks bestemmelse af rådsdemokratiets status, som afviger fra den brede rådssocialistiske tradition, hvor problemerne med rådsorganisering og socialistisk demokrati er tænkt i forhold til selve den revolutionære overgangssituation. Normalt har rådssocialisterne også kritiseret især KP-traditionen for, at den misrøgtede det proletariske »demokrati« under den socialistiske opbygningsfase.

Nu kan Folke selvfølgelig med fuld ret definere rådsdemokratiet, som han vil, og hævde, at det henviser til det langsigtede mål, den kommunistiske utopi, hvor borgerskabet og al dets væsen er fjernet. Men det hjælper ham uægteligt i denne sammenhæng til at omgå mit helt centrale spørgsmål om, hvordan demokratiets udelelighed kan sikres i den socialistiske overgangsperiode, hvor de socialgrupper, som Folke hverken kan eller vil indpasse i sit rådsdemokratiske mål, historisk skal ophæves.

Der kunne være en vis mening i Folkets afvisning af problemet med de ikke-rådsorganiseredes demokratiske rettigheder, hvis utopien om det kommunistiske rådsdemokrati havde været en historisk realitet. Men det virker ved siden af, når virkeligheden er, at vi befinder os midt i en krisefyldt senkapitalistisk fase, hvor spørgsmålet snarere både i lokalt og globalt perspektiv er at komme nogenlunde helskindet og humanitært igennem til det nye århundrede.

FOLKE TALER MERE uforpligtende om udviklingen af en bred folkelig massebevægelse, der skal udgøre en modmagt, som kan omstyrte kapitalmagten og dens understøtter, staten. Selv om Folke ikke siger det direkte, finder jeg det oplagt, at han som rådssocialist må mene, at denne modmagtsorganisering skal foregå i rådsregie. Råd, som er demokratisk eksklusive overfor de politiske modstandere, og som sigter mod at sætte det nuværende parlamentariske demokratis institutioner ud af kraft.

Det må politisk strategisk, så vidt jeg kan se, indebære, at rådene skal tilkæmpe sig monopol på den samfundspolitiske beslutningstagning igennem en udelukkelse af de ikke-rådsorganiserede. Dvs. borgerskabet og dets allierede, som ikke kunne og ifølge Folke heller ikke skulle indpasses i rådene. Hvilket vel må være ensbetydende med, at i den revolutionære overgang mod det rådsdemokratiske mål skal rå-

denes proletariske diktatur herske. Med andre ord, rådsorganiseringen skal i overgangsfasen tænkes indenfor en dobbeltmagtsstrategi, som en modmagt til kapitalmagten, der kan erstatte borgerskabets diktatur med proletariatets efter en periode med borgerkrigs-lignende tilstande.

Nu vil Folke og de andre rådssocialister i VS jo nok, som de rare og fredelige mennesker de er, hævde, at de kun vil benytte revolutionær vold i tilfælde af kontrarevolutionære kupforsøg. Men her er pointen, at for dem er der tale om kupforsøg, når folk forsøger at forsvare den nuværende parlamentariske konstitution. Og sådanne folk findes der jo nok nogle stykker af, så det bliver svært at undgå den væbnede kamp. Et resultat, som rådsstrategiens konfrontationskurs ikke ville være uden ansvar for.

Diskussionspunktet omkring rådsstrategien er efter min synsvinkel derfor ikke, om den rummer en fase med brud på det udelelige demokrati, men om hvor »midlertidig« den vil blive. Om den mellemtid, som Folke forbigår, ikke kan gå hen og blive hele tiden.

Ja, ikke nok med det. Selve

den skråsikre afvisning af, at rådernes socialistiske eksklusivitet kan være et demokratisk problem ved frigørelsesutopien, kan kun styrke ens demokratiske bekymring. For når (råds-)demokratiets forudsætning ifølge Folke skal være det færdige socialistiske samfund, må det betyde, at alle ikke-socialistiske fordringer og handlinger må betragtes som udemokratiske.

Rådernes særegne organisationsform af demokratiet er således lukket inde i rådssocialismen og kan ikke benyttes til at overskride dennes rammer. De sikrer institutionelt set ikke en reel politisk pluralisme, og den socialistiske fortrydelsesret bliver en fiktion. Hvis folket siden hen ønsker at gå nye veje eller at genoptage gamle, så er det bare synd for dem, for det kan den »højere« form for demokrati, som rådsinstitutionen repræsenterer, ikke indfri. Men her er sagen nok, at for Folke er sådanne fremtidige ønsker på tværs af hans idealsamfund — eventuelt efter praktiske erfaringer med det — også helt utænkelige og derfor uinteressante.

Hans Jørgen Vodsgård, mag. art. i idéhistorie.